Gemeente Geertruidenberg

Zaaknummer: 2022061393400

Raadsvoorstel

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 21 juli 2022
Agendanummer	:
Onderwerp	: Klimaatadaptatie uitvoeringsagenda Geertruidenberg

Voorstel

1. Akkoord te gaan met de doelen en ambities met de daaraan gekoppelde acties uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.
2. De doelen en ambities uit de uitvoeringsagenda op te nemen in Programma Openbare Ruimte.
3. De maatregelen en bijhorende kosten verder af te wegen in de begroting van 2023 en de te maken keuzes binnen het Programma Openbare Ruimte.

Inleiding
Het klimaat verandert, de weersextremen binnen Nederland nemen toe en we krijgen meer last van nieuwe invasieve soorten. Deze verandering heeft maatschappelijke gevolgen en brengt grote kosten met zich mee. Nadelige gevolgen voor de gemeente zijn voornamelijk een grotere kans met meer schade door regenwater overlast en groter risico op overstromingen. Ook zullen er meer periodes van droogte zijn en neemt hittestress, voornamelijk in gebieden met veel bebouwing en verharding, toe. Om schade en kosten door klimaatverandering in de toekomst sterk te verminderen wordt binnen de gemeente ingezet op klimaatadaptatie (het aanpassen en voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering) en klimaat mitigatie (het voorkomen/verminderen van klimaatverandering. Dit voorstel heeft betrekking op klimaatadaptatie.

Landelijk is in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) afgesproken dat Nederland in 2050 klimaatbestendig is en dat alle overheden hiervoor een strategie en uitvoeringsagenda opstellen. Dit houdt in dat gemeenten de risico's van extremen in beeld brengen en waar nodig maatregelen nemen. Momenteel kunnen gemeenten tijdelijk cofinanciering van het Rijk krijgen om adaptatiemaatregelen versneld uit te voeren, geplande ruimtelijke maatregelen uit te bereiden met adaptatiemaatregelen of om nieuwe adaptatiemaatregelen op te pakken. Ook de provincie en waterschap Brabantse Delta zijn van plan bij te dragen aan cofinanciering van de uitvoeringsagenda en hebben hier budget voor gereserveerd.

Om tot een uitvoeringsagenda te komen heeft de gemeente de afgelopen 3 jaar de volgende stappen ondernomen:
1. Het uitvoeren van klimaatstresstesten.
2. Het analyseren van risico's en kansen voor de gemeente.
3. Het organiseren van dialogen met bewoners, organisaties en ambtenaren binnen gemeente Geertruidenberg.
4. Het identificeren van doelen en ambities voor de gemeente d.m.v. een themasessie met mogelijke bestuurlijke keuzes met het college.
5. Opstellen van een uitvoeringsagenda voor klimaatadaptatie

Om ons ambitieniveau vast te stellen is gekeken naar welke toekomstige problemen zullen optreden binnen de gemeente en wat de gevolgen zullen zijn. Hieruit kwam dat met name wateroverlast (water op straat, schade aan huizen etc.) en waterveiligheid (overstromingen) als problematisch worden beschouwd. Omdat de gevolgen van hittestress binnen de gemeente een stuk lager zijn dan in grote stedelijke gemeenten werd dit als minder urgent beschouwd.

Dit proces leidde tot de volgende doelen en ambities voor de gemeente:

Doel 1. In Geertruidenberg heb en houd je droge voeten.

- provinciale en hoofdontsluitingswegen blijven toegankelijk voor ambulance en brandweer;
- schade en uitval voorkomen van vitale objecten;
- schade aan bestaande woningen en bedrijven wordt beperkt en bij nieuwbouw voorkomen;
- bewustzijn bij inwoners over de gezondheidsrisico's van water op straat uit gemengde riolering;
- inzetten op het verminderen van perceelverharding.

Doel 2. Een koele woonomgeving in 2050.

- in de gemeente zijn stevige groenstructuren ter bevordering van biodiversiteit en koelte;
- aandacht voor invasieve soorten (in het groenbeleid);
- bewuste inwoners die weten hoe ze zichzelf en hun (huis)dieren moeten beschermen tegen de hitte;
- in de gemeente zijn voldoende koelteplekken, de loopafstand tot een koelteplek bedraagt maximaal 500 meter.

Doel 3. Geertruidenberg bestand tegen extreme droogte.

- inzetten op klimaatrobuust openbaar groen;
- informeren over risico's zettingen waar gevraagd;
- risico's droogte voor Geertruidenberg centrum-zuid en Raamsdonksveer zijn bekend;
- makkelijk toegankelijke verharde oppervlakten koppelen we af en infiltreren we waar mogelijk in de bodem.

Doel 4. Gevolgen overstromingen worden beperkt.

- inwoners van de gemeente Geertruidenberg zijn zich bewust van wat ze moeten doen in geval van een overstroming;
- meerlaagse veiligheid geborgd in beleid;
- we staan nieuwe bebouwing (buitendijks) toe, mits het vloerpeil hoger is dan het maatgevend hoog water.

Ambitie 5. Gemeente Geertruidenberg is een klimaatadaptieve organisatie.

- in 2025 is 100% van de gerealiseerde projecten in de openbare ruimte klimaatbestendig;
- in 2024 is 100% van de medewerkers van de gemeente Geertruidenberg klimaatbewust;
- klimaatadaptatie wordt geborgd in de omgevingsvisie en beleid omtrent ruimtelijke ordening;
- voldoende ambtelijke capaciteit voor het implementeren van deze strategie.

De ambities en verdere uitwerking van deze doelen is te vinden in hoofdstuk 5 van bijlage 1. De tabel met bestuurlijke keuzes die gebruikt is voor het bepalen van de doelen en strategie is toegevoegd als bijlage.

Beoogd effect
Toekomstige kosten en negatieve effecten te verminderen door de gemeente robuust te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Argumenten

1. *Akkoord te gaan met de doelen en ambities met de daaraan gekoppelde acties uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.:*

- Door nu te investeren kunnen toekomstige kosten en nadelige gevolgen grotendeels voorkomen worden. Dit is ook voor Het Rijk de belangrijkste reden voor het stimuleren van deze uitvoeringsagenda.
- Door het uitvoeren van deze agenda zullen toekomstige kostbare projecten, zoals het creëren van extra waterberging door het vergroten van riolering, minder vaak noodzakelijk zijn.
- De subsidie vanuit het Rijk is momenteel eenmalig beschikbaar voor cofinanciering van de uitvoeringsagenda. Momenteel wordt door het Rijk onderzocht hoe zij hier in de toekomst structureel verdere invulling aan kunnen geven. Naar verwachting zal toekomstige subsidiëring vanuit het Rijk gekoppeld worden aan de uitvoeringsagenda en de uitvoering en monitoring hiervan. Naar verwachting volgen andere overheidsorganen, zoals provincies en waterschappen, besluitvoering vanuit Het Rijk.
- De agenda is samengesteld op basis van dialogen met burgers, lokale organisaties en andere lokale stakeholders. De uitvoeringsagenda is daarom een goede afspiegeling van wat de lokale gemeenschap graag zou zien op het gebied van klimaatadaptatie.
- Door haar ligging en de vele primaire keringen (dijken) is de gemeente kwetsbaar voor overstromingen en wateroverlast. Daarom is het voor gemeente Geertruidenberg extra belangrijk om goed voorbereid te zijn.
- Het Rijk heeft kenbaar gemaakt voornemens te zijn om na 2028 meer budget beschikbaar te stellen voor maatregelen uit toekomstige updates van de uitvoeringsagenda.

2. *De doelen en ambities uit de uitvoeringsagenda op te nemen in Programma Openbare Ruimte.*

- Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereiding voor de uitvoering van het Programma Openbare Ruimte. Hierin zullen al de gemeentelijke beleidsplannen (o.a. voor wegen, riolering, groen, verlichting) worden samengevoegd tot 1 integraal beleidsplan. Logischerwijs lijkt het hierdoor verstandig om de ambities en doelen uit de uitvoeringsagenda hierin op te nemen.
- Omdat de deadline voor aanvraag van subsidie vanuit het Rijk eind 2022 is kan niet worden gewacht tot vaststelling van het Programma Openbare Ruimte. Daarnaast is het een wettelijke eis vanuit het Rijk dat de uitvoeringsagenda een op zichzelf staand rapport is.

3. *De maatregelen en bijhorende kosten op te nemen in de begroting van 2023.*

- Het rijk draagt voor 1/3 bij via subsidie. Hiervan is ongeveer 200.000 beschikbaar voor de gemeente. Het exacte bedrag is afhankelijk van hoe binnen de werkregio (Drimmelen, Oosterhout, Altena, Geertruidenberg) besloten wordt de totale subsidiepot van ongeveer 2.000.000 te verdelen.
- Provincie Noord-Brabant heeft ook besloten subsidie beschikbaar te stellen voor de financiering van de uitvoeringsagenda. Dit willen zij doen voor ‘projecten met een regionaal karakter’. De provincie weet nog niet precies hoe zij hier precies invulling aan geven. De aanvraag voor subsidie van de provincie verloopt via de werkregio en kan worden aangevraagd wanneer de uitvoeringsagenda door al deze gemeentes is vastgesteld.
- Ook waterschap Brabantse Delta is bereid tot cofinanciering voor de maatregelen uit de uitvoeringsagenda.
- De in het rapport benoemde kosten voor half-verharding zijn al voor een groot deel gedekt via de projectkosten.
- Door bovengenoemde argumenten kan nog niet worden vastgesteld wat de exacte kosten voor de gemeente zullen zijn.

Kanttekeningen

3.

- Waarschijnlijk heeft de gemeente eind 2022 een definitief overzicht van de gemeentelijke kosten voor financiering van de uitvoeringsagenda. Het is echter mogelijk dat dit later wordt omdat de gemeente afhankelijk is van de vaststelling en beslissing van andere eerdergenoemde gemeentes en overheden.

Financiën

Het rijk heeft via het bestuursakkoord klimaatadaptatie 300 miljoen gereserveerd voor het versneld doorvoeren van klimaatadaptatie maatregelen via een zogenoemde uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Binnen de werkregio is via deze weg ongeveer 2.000.000 beschikbaar gesteld voor verdeling binnen de werkregio via een door de gemeentes nog vast te stellen verdeelsleutel. Voor de financiering van deze uitvoerinsgsagenda wordt uitgegaan van ongeveer 250.000 op basis van verdeelsleutels die binnen andere nabijgelegen werkregio’s gebruikt is.

Voor de provinciale subsidie wordt uitgegaan van 118.000 op basis van ambtelijke afstemming tussen gemeente en provincie. Om voor deze subsidie in aanmerking te komen worden de gezamenlijke uitvoeringsagenda's binnen de werkregio samengevoegd en als werkregio aangevraagd bij de provincie. Voor de verdeling van de subsidiepot wordt vervolgens gebruik gemaakt van de verdeelsleutel zoals gebruikt bij de subsidie vanuit het Rijk. De maximale deadline voor aanvraag van deze subsidie is 31 december 2022. De gemeenten binnen de werkregio's moeten de uitvoerinsagenda voor deze periode al wel hebben samengevoegd. Wat in de praktijk waarschijnlijk betekend dat de uitvoeringsagenda voor Oktober 2022 door de raad moet worden vastgesteld.

Waterschap Brabantse Delta heeft zowel ambtelijk als bestuurlijk aangegeven te willen bijdragen aan de uitvoeringsagenda. Op basis van deze uitspraken wordt ongeveer 100.000 subsidie vanuit het Waterschap verwacht.

Samenvatting bovengenoemde subsidies en kosten.

Totale kosten uitvoeringsagenda komende 6 jaar	892.000
Verwachtte subsidie vanuit het Rijk	250.000
Verwachtte subsidie Provincie Noord-Brabant	118.000
Verwachtte subsidie Waterschap Brabantse Delta	100.000
Kosten gemeente over 6 jaar (2022 tot 2028)	424.000

De kosten voor de gemeente kunnen als investeringsbedragen gedekt worden vanuit de voorziening riolering. De effecten die dit zal hebben op de riooltarieven zullen verwerkt worden in de tarieven voor het rioolrecht voor 2023 en volgende jaren.

Communicatie
Tijdens de totstandkoming van de uitvoerinsagenda is uitvoerig gecommuniceerd met bewoners en andere stakeholders binnen de gemeente. Hiervoor werd klimaatadaptatie behandeld tijdens zogenoemde 'klimaattafels' tijdens buurtbijeenkomsten voor de totstandkoming van de omgevingsvisie. Vanwege corona werden deze deels fysiek en deels online georganiseerd. Tevens zijn er online sessies gehouden met zowel interne als externe stakeholders, waarbij bewoners konden delen waar zij wateroverlastproblemen en hittestress problemen ervaren. Uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de te nemen maatregelen uit de uitvoerinsagenda.

In de uitvoerinsagenda wordt de volgende communicatie met bewoners en andere lokale stakeholders voorgesteld:

- Risicodialoog met hulpdiensten om tot een calamiteitenplan met aandacht voor kwetsbare locaties tijdens overstromingen en wateroverlast.
- Risicodialoog met Nutsbedrijven (bijvoorbeeld lokale trafo verdeelstations voor elektriciteit) over welke kritieke infrastructuur gevaar loopt tijdens extreme neerslag.
- Jaarlijkse communicatie met bewoners over de risico's van water op straat tijdens *Week van ons water.*
- Updates op de klimaatwebsite van de gemeente over bewustwording van de risico's van hittestress.
- Een draaiboek/communicatieplan voor bewoners vaststellen met het waterschap m.b.t. overstromingen.
- Een pagina over klimaatadaptatie op de gemeentewebsite (is al uitgevoerd)
- Intern communiceren over succesvolle klimaatadaptatieprojecten.

Uitvoering
De projecten worden in 2022 tot en met 2027 uitgevoerd.

Bijlagen
Bijlage 1. Uitvoeringsagenda DPRA Geertruidenberg
Bijlage 2. Klimaatschade schatter gemeente Geertruidenberg
Bijlage 3. Stresstesten gemeente Geertruidenberg
Bijlage 4. Tabel strategische keuzes gemeente Geertruidenberg

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:

Besluit:
De raad besluit:

1. Akkoord te gaan met de doelen en ambities met de daaraan gekoppelde acties uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.
2. De doelen en ambities uit de uitvoeringsagenda op te nemen in Programma Openbare Ruimte.
3. De maatregelen en bijhorende kosten verder af te wegen in de begroting van 2023 en de te maken keuzes binnen het Programma Openbare Ruimte.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 21 juli 2022.

Geertruidenberg,

de raad vernoemd,

de griffier, de voorzitter

drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere M. Witte